

— У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕОНИКЕ 13. ЈАНУАРА 1886. —

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 9.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

О ГЛУМАЧКОЈ ШКОЛИ.

(Свршетак).

Имају мало позориште, у ком су према земљи ложе, у којима се налазе рођаци и пријатељи ученика. У партеру су намештене клупе уз дуж, а у средини између њих је доста широк пут за учитеља. С једне стране у клупама седе девојке, а с друге момци. Учитељ поштују сви као мајстора у уметностима. За час позове он по једнога ученика да прикаже који призор. Док позвани одлази на позорницу, шта учитељ, ко ће између ученика преузети улоге сунграча, што су за тај призор потребне. Драговољно подигне се у вис множина руку, а са свима страна чује се: „Ја! Ја!“ Учитељ одабре кога хоће. Одабрани отиду на позорницу и призор се почне. Шаптачу нема ни трага, ипти ту има каквих књига, и учитељ и ученици знају све потпуно на памет.

Учитељ се забавља само с оним учеником, кога је прво прозвао. Учећи њега, учи и друге. Учитељ пази и исправља сваку реч, сваки нагласак, сваки покрет и сваки поглед. Том приликом пролева се из уста искуснога и љубљенога учитеља драгоцен бисер, па ако ученици и не разуму све, памте шак добро сваку реч. Ако је ученик заборавио што год, или није што год до- вољно опазио, може то научити, кад учитељ на класичком позоришту *Théâtre français* а приказује комад, у ком тај призор долази. Осим тога много помаже ученицима, што могу слушати предавања и других уметника учитеља.

После годину дана мора се питомац подвргнути уметничком испиту на малој позорници конзерваторије, па ако сртно прође, добија име и право „*pensionnaire du*

conservatoire,“ те може без улазнице полазити сва позоришта, која добијају помоћ од државе. Осим тога добија потпору од 500 франака на годину.

Сада је младом уметнику пут прокрчен, само ако је марљив и савестан. За годину дана уведе га сам учитељ у *Théâtre français*, играјући на изменце са својим ученицима разлгичне комаде, у којима често баш они приказују понајглавније улоге.

Тако уме француски уметник да стече уз уметничке ловор-венце и славу учитељску.

Тако радећи и дошли су Французи до те славе, да им позориште једнако цвета и напредује и да њиховој глумачкој уметности нема пара у целом свету.

Ето, шта може да учини добро уређена глумачка школа, која дарове глумачке развија и усавршује и позоришту набавља и изображава ваљан подмладак, који не застаје у својој уметности него једнако напредује и напредовањем својим учвршћује славу француске позоришне уметности.

Наше прилике, на жалост, нису такве, да бисмо могли и помишљати на оснивање глумачке школе. Тај посао и ту дужност ваљало би да приме на себе народно позориште у Београду и народно позориште у Загребу.

Оба та позоришта државна су установа, и држава је дужна, да оснажи, утемељи и подигне ту установу, а то ће најбоље моћи пос. њи, ако заведе глумачку школу, која ће бити станац камен, на ком ће се моћи дозидати дична зграда наше позоришне уметности.

Дај Боже, да тако буде, и то што пре!

Шта гледа радије наш свет: шаљиве игре или драме?

Многи мисле, да наша публика радије гледа шаљиве него трагичне комаде.

Кад бисмо загледали у позоришну статистику, уверили бисмо се, да драме више привлаче наш свет у позориште него шаљиве игре и лакрдије.

Наши народни комади, који су ионајвише трагедије, па онда велике, одабране драме донеле су позоришној благајни највише прихода.

Та и у самом животу имамо више озбиљних и суморних него веселих дана, те с тога шаљиве представе ваља само да послуже као зачин, да нам разведре суморне дане, а не да нам пажњу отврате од озбиљних тренутака.

А то баш и јесте једна од најбољих страна позоришта, да нас спрема на несрећу, која би нас могла у животу снаћи, да нас у опште привикне на борбу људску и да нас изравна с етичким законом.

Свака се несрећа лакше споене, кад нас не постигне из ненада, кад нам није непозната.

Оружани лакше се одушпремо непри-

јатељу него неоружани, па тако је и с трагичним тренутцима у животу.

Кад драмски песник, износећи пред наше очи оно, што је лепо, племенито, узвишено, божанствено, својим чаробним говором душу нам распаљује за све то, а казни зле страсти и изопачености, подмукlostи и безакоња; кад нам у представљању племените борбе у животу умирује бону душу сретним завршетком драме, лепом победом, или нам сузе сажаљења изгони из очију трагичком смрћу јунака — зар то, — особито нас — не ће у позориште више мамити него комедија?

Осим тога комедија се и по самој природи својој много касније појављује у народу, него трагедија, а и наша цела повесница, па и цела наша садашњост у свима својим приликама, и сувише је озбиљна, па од куд, дакле, и да буде у таком пароду више развијена жеља за весељем, за шалом и лакрдијом, него за озбиљним расматрањем човечијег живота и његових тужних прилика!

Б. М.

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

(*Стари бака и његов син х/сар.* Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Јосиф Сигетија, за српску позорницу прерадили Јован Ђорђевић и Лаза Илић. — Приказана на Крстовдан о. г.)

Још ниједаред није „Стари бака“ толико промене преко главе преметнуо, колико у овај пар. За ово дваестину година, откад се с њиме познајемо, често је последњих година преоблачио; али се сад сасвим поновио скоро од главе до пете. Осим Милке, коју је од више година имао Л. Хаџићева не пушта из руку, и Никице, којег је Добриновић већ посипнио, сва су лица имала сад нове тумаче. Но и морао се најпосле сасвим генерално рестаурисати „Стари бака“, јер се већ одавно писмо с њиме састали; да је сад претекао само још један дан па би се управо

навршило седам година како се ипак видили овде у Новом саду — последњи је пут прешао преко новосадске позорнице на богојављење 1879. Нови се тумачи баш добро били подухватили, да „Староме баки“ одрже стари глас, па у томе су добро и успели. Тежак су задатак имали сви од реда, јер је ваљао старе оне мајсторе ако и не избити из седла, јер су им се ти драговољно уклонили, а оно бар доказати им, да може баш бити и без њих. Ђурђевић је као Букало када најмање имао рачуна да води о тој околности, јер се од архи-Букала, покојног Паје Маринковића, па до њега изменило већ неколико њих слабијих Букала, са којима је од по муке било бојак бити. Али Милојевић, Мильковић, па Милка Максимовићева, то троје већ је ходало по прилично врелом земљишту, а међу њима опет по најврелијем баш Милојевић. Он је непосредно стао у стопале Николе Зорића, који је већ срастао

био с Црвенком; биће када да је „Стари бака“ с тога баш тако дugo и почивао, што се није нашао Црвенко по милости божјој, замена Зорићу. Па Милојевић се лепо потрудио, да нас отштети за толико чекање, те је изнео пред нас баш по-гођен, оригиналан лик. — Чича Мију је већ једаред изневерло био Ружић, па и сад га је уступио Миљковићу и овога се пута зацело није морао покајати. Ако Миљковић у жаргону говора није кадар био да ононесе правог оног бакан-џоша, то је за то тим вернијом игром поентовао сваку фазу душевног живота у Чича Мије. — Милка је Максимовићева већ по живом темпераменту своме као створена за ђаволанку Ленку, а још кад се по свему видило, да је ишла у школу код своје тетка-Драге, није ником ни на ум пала вишег непосредна претходница младе Милке. Само да још није тог ђачког чисто усплахиреног брзања! Кад ко умиљато уме да збори, онда је човеку баш неправо и жао, да не чује сваку реч. — Марковић је од досадањих Јацкâ био најзорнији, највише на оку, и када и најјачи; још да је имао прилике, да покаже, да је и највећма „на гласу“, па не би човек имао шта вишег зажелити. — Од некадање мале Љубице Зорићеве амо није било још тако милог чобанчета Стевиће, као што је Даринка Бандобранска. У опште је последњи приказ „Старог баке“ био један од живљих и анимиранијих и одржао је публику цело вече у најружичастијем расположењу.

Г.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

* (Недељни ред позоришних представа.) У кр. српском народном позоришту у Београду одређен је био овај репертоар: У петак 10. јануара: „Чича Мартин“. Драма у 3 чина. Написали Кармон и Греше. Превод с француског. — У недељу 12. јануара: „Севиљски берберин“. Шаљива игра у 4 чина, с певањем, од Бомаршеа, превео М. В. Петровић. — У уторак 14. јануара: „Отаџбина.“ Драма у 5 чинова, од В. Сардуа, превео Сава Рајковић.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

* (Севиљски берберин) 20. јануара о. г. започела је госпођица Жени Брох, певачица с бечке опере, своје гостовање у народном позоришту. Кад је гђица Брох баш као „Розина“ у „Севиљском берберину“ јуришем освојила наклоност бечкога општинства, није било сумње, да не ће и овде одржати знаменит успех Синоћиа представа испунила је нашу наду у пуној мери. Жени Брох је дражесна појава, има глас, који, судећи по гласовима из прецију, неби дао слутити, да је развијен за колоратуру. У тим положајима глас јој

звучи ванредно јако, малне реско. Али чим се диже преко средњег положаја, губећи снагу, добија мекоћу и слаткост фруле. У том положају глас се довише до висине, за коју би се мислило, да је недостижна. Јуче чујмо два пута дуго издржани трипут подвучени F.

Што се тиче техничке стране, уметница довинула се до степена, који у мало да не искују чује реч „немогуће“; пасаже у скалама, било кроматичне, било дијатоничне, преломљене сазвуке, трилере у свима положајима, стакате и све друге тешкоће савлађује госпођица Брох највећом лакотом и чистоћом. Али највише важи, што уметница зна једноставну кантилену предавати на најсavrшенији начин. Толико о њезином певању. Што се тиче игре, не можемо се у анализу тим мање упуштати, што „Розина“ у „Севиљском берберину“ тражи само неку пркосну веселост, која је уметница, у колико смо то опазили, дана од природе.

Прва арија „Una voce roso fâ“, од које је гђица Брох уводни ставак на угодно изненадење општинства певала нашим језиком, прибавило је уметници бурно повлађивање. Арија била је транспонирана од e-dur на f-dur, дакле за по гласа виша, те оне многе уметнуте колоратуре и фиоритуре не дадоше општинству од чуда одушка, особито пак једно место, где је уметница врло дуго држала три пута подвучени f., те је онда, спустив се у хитрој кроматичној трци на мали с, дакле две и по октаве, свршила на ефектан начин.

Одвело би нас предалеко, кад би смо хтели навести све занимиве и уметне појединости, којима је гђица Брох искитила своју улогу. Само хоћемо још да споменемо, да је уметница с истим утиском певала у ансамблима, да је дражесну пеесму од Фелисијена Давида „La perle du Brésil“ отпевала савршеним укусом, а и уметнутим болером из Вердијеве опере „Les vêpres siciliennes“ одушевила је општинство. Само се по себи разуме, да је гђица Брох била течајем целе вечери предметом најердачијих и најбурнијих овација.

Било би неправедно, када би ради госта муком мимошли наше домаће уметнике. И ови имадоше врло сретно вече. Г. Дескашев био је врло ваљан Алмавива, г. Антон ватрен и досетљив Фигаро, Теркуци ванредно комичан Дон Базилио, г. Кнежевић исто такав Бартоло, тако је исто и гђа Формастини отпевала и одиграла Берту на потпуно задовољство.

Опера је под управом г. Зајца била изврено штудирана, те је владала како на позорници, тако и у оркестру ексактна тачност.

Јеленчић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

13. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 6.

У НОВОМЕ САДУ У ПОНДЕОНИК 13. ЈАНУАРА 1886.

ПРИЛЕПЧИВО.

ШАЛНВА ИГРА У 4 ЧИНА, НАПИСАО ДР. Ј. В. ШВАЈЦЕР, ПРЕВЕО П. МОСТИЋ.

ОСОБЕ:

Роберт, мајор	Милојевић.
Мина, његова жена :	Л. Хаџићева.
Ерна, његова синовица	Д. Бандобранска.
Стурвиц, мајор ван службе	Добриновић.
Куно Селденек, потпоручик	Ружић.
Алфред Селденек, заставник	Десимировић.
Берта Штурмова, саветникошица	З. Милојевићка.
Герлиц, берзански агенат	Банић.
Ребок, крчмар	Васиљевић.
Шулцова, газдарница Кунова и Алфредова.	Ј. Добриновићка.
Ана, служавка код Роберта	С. Миљковићка.

Место: велика варош. Збива се у садање време.

У четвртак 16. јануара с новом поделом улога први пут: „ОНА ЈЕ ЛУДА.“
Драма у 2 чина, по Мелвиљу с немачког првео Д. Јоксић. — За тим први
пут: „СПРЕМА СЕ НА БАЛ.“ Шала у 1. појави, с иевањем, по Ј. Ј. Стан-
ковском за српску позорницу удесио Ј.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5
после подне, а у вече на касн.

Од данас почињу се представе тачно у $7\frac{1}{2}$ сахата.

ПОЧЕТАК У $7\frac{1}{2}$ А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.